

Sygnatura akt III AUz 164/16

POSTANOWIENIE

Dnia 8 czerwca 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Marta Sawińska (spr.)

Sędziowie: SSA Jolanta Cierpiał

SSA Izabela Halik

Protokolant: **st.sekr.sąd. Emilia Wielgus**

po rozpoznaniu w dniu 8 czerwca 2016 r. na posiedzeniu niejawnym

sprawy H. W. i M. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.

przy udziale zainteresowanych : W. M. i R. K.

o uchylenie decyzji ostatecznej

na skutek zażalenia H. W. i M. W.

na postanowienie Sądu Okręgowego w Koninie

z dnia 8 kwietnia 2016 r. sygn. akt III U 113/16

postanawia:

oddalić zażalenie.

SSA Izabela Halik	SSA Marta Sawińska	SSA Jolanta Cierpiał
-------------------	--------------------	----------------------

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 8 kwietnia 2016 r. Sąd Okręgowy w Koninie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych:

- umorzył postępowanie w sprawie odwołania wniesionego przez H. W. i M. W. od dwóch decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P. z dnia 9 grudnia 2015 r. (pkt 1 postanowienia);

- zasądził od odwołujących na rzecz pozwanego organu rentowego kwotę 720 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt 2 postanowienia).

Zażalenie na powyższe postanowienie Sądu Okręgowego w Koninie, złożyli reprezentowani przez pełnomocnika odwołujący H. W. i M. W..

Zaskarżając postanowienie w części, (co do punktu 2 postanowienia) skarżący wskazali, iż Sąd I instancji naruszył w ich ocenie art. 102 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie, tymczasem w postępowaniu odwoławczy wykazali, że zadłużenie z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne wraz z odsetkami przekroczyłoby 50 000,00 zł i nie są oni w stanie zapłacić takiej kwoty. Jest to zatem okoliczność, która winna zostać przez Sąd I instancji uwzględniona przy rozpatrywaniu wniosku o nieobciążenie odwoławczych kosztami procesu, który to wniosek został złożony wraz z pismem cofającym odwołanie. Skarżący wskazali ponadto, że Sąd w żaden sposób nie ustosunkował się do ich wniosku o nieobciążenie kosztami procesu i nie wyjaśnił podstaw nieuwzględnienia złożonego przez nich wniosku.

Mając powyższe na uwadze pełnomocnik odwoławczy wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia, co do jego pkt 2 i. nieobciążenie odwoławczych kosztami zastępstwa procesowego.

Pozwany organ rentowy w odpowiedzi na zażalenie wniósł o jego oddalenie.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, wniesione zażalenie nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 108 § 1 k.p.c., Sąd obowiązany jest rozstrzygnąć o kosztach postępowania w każdym orzeczeniu kończącym sprawę w instancji, biorąc pod uwagę wniosek strony procesu o zwrot kosztów postępowania. Orzekanie o kosztach procesu dokonywane jest w oparciu o zasadę odpowiedzialności strony przegrywającej za wynik sprawy (art. 98 § 1 k.p.c.) oraz uzupełniających ją zasadach kompensaty, słuszności i zawinienia (art. 100 do 104¹ i art. 110 k.p.c.). Samo jednak przyjęcie za podstawę rozstrzygnięcia o kosztach postępowania jednej z wskazanych zasad uzupełniających powinno być połączone z ustaleniem, że okoliczności sprawy przemawiają za odstąpieniem od zasady ogólnej. Oznacza to, że ustanowione wyjątki nie mogą być interpretowane rozszerzająco.

W przedmiotowej sprawie bezsporne jest to, że wobec cofnięcia wniesionego przez H. W. i M. W. odwołania od zaskarżonych przez nich decyzji organu rentowego, za stronę przegrywającą uważa się odwoławczy i to oni zgodnie z ogólną zasadą powinni ponosić koszty postępowania, zwłaszcza, że strona przeciwna postępowania (organ rentowy) w odpowiedzi na złożone odwołania wносиła o zasądzenie na jej rzecz kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Z regulacji zawartej w treści art. 203 § 2 i 3 k.p.c. wynika zasada, że w przypadku cofnięcia pozwu (odwołania) obowiązkiem zwrotu kosztów procesu obciążony jest powód (tu odwoławczy), gdyż, co do zasady stroną cofającą środek zaskarżenia uznaje się za przegrywającą sprawę (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 lutego 2012 r., V CZ 109/11, LEX nr 1147814).

Bezsporne w sprawie jest również to, że odwoławczy, cofając wniesione odwołania w piśmie procesowym, złożyli wniosek o nieobciążenie ich kosztami postępowania. Sąd Apelacyjny zauważa jednak, że skarżący przedmiotowego wniosku w żaden sposób nie uzasadnili. Dopiero w rozpoznawanym zażaleniu na postanowienie Sądu Okręgowego z dnia 8.04.2016 r., wskazali, iż w ich przypadku, Sąd powinien zastosować instytucję z art. 102 k.p.c., albowiem są oni już zobowiązani do zapłaty na rzecz organu rentowego kwoty przekraczającej 50.000,00 zł i konieczność uiszczenia tej kwoty może być powodem likwidacji prowadzonej przez nich firmy.

Zważyć należy, że zgodnie z art. 102 k.p.c. Sąd może w wypadkach szczególnie uzasadnionych zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów, albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Przepis ten ustanawia zasadę słuszności, będącą odstępstwem od zasady odpowiedzialności za wynik procesu i jest rozwiązaniem szczególnym, niepodlegającym wykładni rozszerzającej, wykluczającym stosowanie wszelkich uogólnień. Wymaga on do swego zastosowania, wystąpienia wyjątkowych okoliczności, jednakże nie konkretyzuje pojęcia „wypadków szczególnie uzasadnionych”, pozostawiając ich kwalifikację - przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności danej sprawy - sądowi (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 grudnia 1973 r., II CZ 210/73, Lex nr 7366). Wskazać jednak należy, że zgodnie z judykaturą, do kręgu tych okoliczności należy zaliczyć zarówno fakty związane z samym przebiegiem procesu, jak i fakty leżące na zewnątrz procesu, a kwestia zastosowania tej regulacji powinna być oceniana w całokształcie okoliczności, które uzasadniałyby odstępstwo od podstawowych zasad decydujących o rozstrzygnięciu

w przedmiocie kosztów procesu (vide: postanowienie Sądu Najwyższego z 14 stycznia 1974 r., II CZ 223/73, Lex nr 7379, z dnia 1 grudnia 2011 r., I CZ 26/11, Lex nr 1101325 oraz z dnia 25 sierpnia 2011 r., II CZ 51/11, Lex nr 949023).

Odstąpienie od obciążania strony przegrywającej sprawę kosztami procesu poniesionymi przez jej przeciwnika procesowego jest możliwe zatem jedynie w wypadkach szczególnie uzasadnionych, przekonujących o tym, że w danym przypadku takie obciążenie byłoby niesłuszne i niesprawiedliwe. Sąd odwoławczy zwraca jednak uwagę, że sama sytuacja ekonomiczna strony przegrywającej spór, nie stanowi podstawy zwolnienia - na podstawie art. 102 k.p.c. - od obowiązku uiszczenia nieopłaconych kosztów chyba, że na rzecz tej strony przemawiają dalsze szczególne okoliczności, które same mogłyby być niewystarczające, lecz łącznie z trudną sytuacją ekonomiczną wyczerpują znamiona wypadku szczególnie uzasadnionego.

W ocenie Sądu Apelacyjnego odwołujący nie wykazali w przedmiotowej sprawie, że mamy do czynienia ze szczególnymi okolicznościami uzasadniającymi zwolnienie ich z odpowiedzialności za wynik postępowania. Nie jest bowiem okolicznością szczególną, – która warunkuje zastosowanie art. 102 k.p.c. – fakt, iż odwołujący posiadają zobowiązanie wobec ZUS stanowiące zadłużenie z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne, którego konieczność spłaty w ich ocenie spowoduje utratę płynności finansowej ich firmy. W pierwszej kolejności zauważyć należy, iż to, że odwołujący znaleźli się, bądź znajdują się w ich ocenie w trudnej sytuacji ekonomicznej, nie zostało przez nich w żaden sposób wykazane. Sam fakt, że ciąży na nich obowiązek zapłaty składek na rzecz organu rentowego, wynikający z treści zaskarżonej decyzji, nie oznacza, iż zaszła szczególna okoliczność pozwalająca odstąpić od nałożenia na nich obowiązku zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, zgodnie z wnioskiem strony wygrywającej postępowanie, zwłaszcza w sytuacji, że wnosząc odwołanie od zaskarżonej decyzji powinni oni liczyć się z koniecznością poniesienia kosztów postępowania w przypadku negatywnego dla nich rozstrzygnięcia. Sama okoliczność, tj. konieczność spłaty określonej kwoty, wynikającej z treści zaskarżonej decyzji, nie stanowi zatem szczególnych okoliczności pozwalających na zastosowanie art. 102 k.p.c. w przedmiotowej sprawie.

Sąd Apelacyjny zauważa także, że odwołujący, mimo tego, iż byli reprezentowani przez fachowego pełnomocnika, w sposób ogólnikowy próbowali wykazać zasadność swojego stanowiska, iż w ich przypadku nastąpiły szczególne warunki, skutkujące zwolnieniem ich z konieczności ponoszenia kosztów procesu. Tymczasem, jak wskazywano powyżej, instytucja zawarta w art. 102 k.p.c. znajduje zastosowanie, gdy w danej sprawie zachodzą szczególne okoliczności pozwalające na nieuwzględnienie wniosku strony przeciwnej o zwrot kosztów zastępstwa procesowego w przypadku wygrania sporu. Te szczególne okoliczności powinny wynikać z okoliczności spraw. Gdy strona sama wprost wnosi o zwolnienie jej z konieczności poniesienia kosztów postępowania, w przypadku przegranej, powinna w ocenie Sądu odwoławczego wykazać, jakie to szczególne okoliczności zachodzą w jej przypadku. Konieczność należytego uzasadnienia złożonego wniosku, wiąże się z tym, iż Sąd wówczas ma możliwość zbadania zasadność wniosku, zwłaszcza w sytuacji, gdy z okoliczności sprawy nie wynika, iż przepis ten winien znaleźć zastosowanie. Tym samym, choć zgodzić należy się z odwołującymi, iż Sąd I instancji powinien w pisemnych motywach rozstrzygnięcia wskazać na przyczyny nieuwzględnienia złożonego przez nich wniosku o nieobciążanie kosztami procesowymi i nie powinien ograniczyć się jedynie do wskazania podstawy prawnej w oparciu, o którą złożony przez nich wniosek nie został uwzględniony i w oparciu, o którą orzeczono o kosztach postępowania, to zauważyć należy, że wobec braku zasygnalizowania w jakikolwiek sposób, które okoliczności sprawy są „tymi szczególnymi okolicznościami”, Sąd I instancji nie miał w rzeczywistości możliwości uzasadnienia swojego stanowiska, bowiem nie miał żadnych argumentów, do których mógłby się odnieść. Oznacza to, że uchybienie, jakim jest brak wyjaśnienia powodów, dla których wnioski odwołujących nie został uwzględniony nie stanowi podstawy do uchylenia treści zaskarżonego postanowienia z dnia 8 kwietnia 2016 r. - zwłaszcza, że ostatecznie ocena podnoszonych przez skarżących argumentów i ocena wszystkich okoliczności sprawy, doprowadza Sąd Apelacyjny do tożsamy, co Sąd I instancji wniosków, mianowicie, że w przedmiotowej sprawie nie ma podstaw do uwzględnienia wniosku odwołujących o nieobciążanie ich kosztami postępowania, tj. do zastosowania art. 102 k.p.c., albowiem w sprawie nie zachodzą żadne szczególne okoliczności wskazujące na to, iż wniosek odwołujących należało uwzględnić.

Mając powyższe na uwadze, wobec uznania, że okoliczności wskazane przez odwołujących nie są okolicznościami szczególnymi, ani wyjątkowymi w rozumieniu art. 102 k.p.c. i nie uzasadniają zastosowania w sprawie tego przepisu, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. w związku z art. 397 § 2 k.p.c. oddalił wniesione zażalenie.

SSA Izabela Halik	SSA Marta Sawińska	SSA Jolanta Cierpiał
-------------------	--------------------	----------------------